

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

УДК 37.013.5:159.9(07)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15014924>

Вплив ігрових методів на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку

Савченко Марина Сергіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, м. Хмельницький, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1938-4799>

Бабік Іванна Володимирівна,

кандидат медичних наук, асистент кафедри педіатрії 1 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, м. Львів, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-1176-4933>

Марєєва Тетяна Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-5664-4070>

Прийнято: 21.02.2025 | Опубліковано: 12.03.2025

Анотація: Метою дослідження є вивчення впливу ігрових методів на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. Особливу увагу приділено

аналізу освітніх стратегій, що сприяють інтерактивному навчанню, а також їх ефективності в стимулюванні раннього розвитку таких когнітивних здібностей, як пам'ять, увага, логічне мислення та мовлення. У процесі дослідження застосовувалися **методи** аналізу й синтезу наукової літератури, порівняння та узагальнення результатів попередніх наукових напрацювань. **Результати** продемонстрували, що ігрові методи суттєво покращують когнітивний розвиток дітей дошкільного віку, сприяють покращенню пам'яті, уваги, здатності до абстрактного мислення та розвитку уяви, а також забезпечують формування навичок самоконтролю й комунікації. Рольові ігри та інтерактивні завдання виявилися ефективними для розвитку логічного мислення, творчих здібностей та мовленнєвих навичок. Використання ігрових Lego-технологій дає змогу дітям не лише опанувати нові знання, але й стимулює їх до самостійного пізнання та творчої діяльності. Ігри сприяють формуванню соціальних навичок взаємодії, що є необхідними для успішної адаптації до суспільства. **Висновки:** використання ігрових методів навчання є ефективним інструментом у стимулюванні когнітивного розвитку дітей дошкільного віку. Інтерактивне навчання створює умови для активного залучення дітей до освітнього процесу, підвищуючи їхні когнітивні можливості та мотивацію до навчання. Запропоновані підходи можуть бути інтегровані в освітні програми для дітей дошкільного віку з метою забезпечення їхнього гармонійного розвитку. **Ключові слова:** когнітивні здібності, ранній розвиток, освітні стратегії, ігрові методи.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

The impact of play-based techniques on the cognitive growth of preschool children

Maryna Savchenko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Preschool Pedagogy, Psychology and Professional Methods of the Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy, Khmelnytsky, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-1938-4799>

Ivanna Babik,

PhD in Medicine, Assistant of the Department of Pediatrics № 1 of the Lviv National Medical University named after Danylo Halytskyi, Lviv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-1176-4933>

Tetiana Marieieva,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Preschool Pedagogy and Psychology of the Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Hlukhiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5664-4070>

Abstract: *The purpose of the research is to study the impact of game methods on the cognitive development of preschool children. Particular attention is paid to the analysis of educational strategies that promote interactive learning, as well as their effectiveness in stimulating the early development of basic cognitive abilities, such as memory, attention, logical thinking and speech. The research used **methods** of*

*analysis and synthesis of scientific literature, comparison and generalization of the results of previous studies on the topic. **The results** showed that game methods significantly improve the cognitive development of preschool children, contribute to the improvement of memory, attention, the ability to abstract thinking and the development of imagination, and also ensure the formation of self-control and communication skills. Role-playing games and interactive tasks have proven to be effective for the development of logical thinking, creative abilities and speech skills. The use of Lego technologies allows children not only to master new knowledge, but also stimulates them to independent cognition and creative activity. Games contribute to the formation of social interaction skills, which are necessary for successful adaptation to society. **Conclusions:** the use of game teaching methods is an effective tool in stimulating the cognitive development of preschoolers, contributing to the early development of key abilities. Interactive learning creates conditions for the active involvement of children in the educational process, increasing their cognitive abilities and motivation to learn. The proposed approaches can be integrated into educational programs for preschool children in order to ensure their harmonious development.*

Keywords: *cognitive abilities, early development, educational strategies, game methods.*

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена важливістю раннього розвитку дітей, особливо на етапі дошкільного віку, коли закладаються основи пізнавальних процесів. Відомо, що саме в цей період дитина активно пізнає навколишній світ, формує базові знання, навички та вміння, що стають основою для подальшого навчання. Оскільки когнітивний

розвиток є одним з основних аспектів розвитку особистості, необхідно знайти ефективні способи стимулювання пізнавальної активності дітей.

Ігрові методи навчання як одна з основних форм роботи з дітьми дошкільного віку мають значний потенціал для розвитку таких когнітивних здібностей, як увага, пам'ять, мислення та мовлення. Ігри дають можливість насичувати освітній процес емоційно забарвленими переживаннями, що сприяє глибшому засвоєнню інформації та розвитку критичного мислення.

Попри визнану ефективність ігор у навчанні, питання щодо специфіки їхнього впливу на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку потребує подальших досліджень. Вивчення різних типів ігрових методів та їх впливу на пізнавальні процеси є важливим кроком в удосконаленні освітніх практик і створенні оптимальних умов для розвитку дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження свідчать про актуальність теми. Науковці К. Суятинова та Г. Штурко проаналізували вплив рухової активності на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку, наголосивши на тісному зв'язку між фізичною активністю й формуванням базових розумових здібностей. Автори дійшли висновку, згідно з яким рухливі ігри сприяють покращенню пам'яті, уваги та мислення [1].

В. Дзямко, А. Адам і Ю. Церкунік-Квітка зосередили свою увагу на вивченні впливу гаджетів на розвиток мовлення, комунікативних і соціальних навичок дітей, підкреслюючи, що сучасні технології можуть як стимулювати когнітивний розвиток, так і спричиняти певні затримки у формуванні мовленнєвих функцій. Водночас дослідники вказали на обмеженість використання ігрових методів із застосуванням гаджетів для стимулювання

когнітивної активності дошкільнят [2]. О. Зеленська, досліджуючи ігрові технології як засіб розумового виховання, вказала на їх ефективність для створення сприятливого освітнього середовища, яке стимулює творче мислення та інтерес до навчання в здобувачів освіти [3].

Л. Клевака, В. Іщенко та К. Гресь вивчали роль природи й народознавства у формуванні соціальних і когнітивних навичок дітей дошкільного віку. Науковці дійшли висновку, відповідно до якого інтеграція етнокультурних елементів в ігрову діяльність позитивно впливає на пізнавальний інтерес вихованців [4]. Позитивний вплив гри на розвиток емоційної стабільності в дітей виявили О. Міхеєва та Ю. Личенкова [5].

А. Бабаян довела перспективність використання нейрогімнастики як технології розвитку когнітивних функцій, особливо щодо покращення координації та уваги в дітей молодшого шкільного віку [6]. О. Булгакова акцентувала на сучасних ігрових технологіях як інструменті для розумового виховання, підкреслюючи необхідність розробки універсальних підходів, що враховують індивідуальні особливості дітей [7].

В. Іванова та А. Вакій досліджували використання LEGO-технологій для стимулювання пізнавальної активності дітей, наголошуючи на важливості використання будівельно-конструкційних ігор з метою розвитку логіки й просторового мислення [8]. В. Крамаренко вивчала проблему використання ігрового матеріалу для формування креативності в дітей дошкільного віку [9].

О. Булгакова, І. Волошенко, вивчаючи особливості розвитку когнітивних здібностей у дітей 6-го року життя, наголошують, що одним із головних завдань сучасного закладу дошкільної освіти є розвиток індивідуального потенціалу особистості, який розкривається через розвиток

таких когнітивних здібностей, як пам'ять, сприймання, мислення, увага, уява [10].

Виділення невирішених раніше частин проблеми. Попри значний науковий інтерес до впливу ігрових методів на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку, існують аспекти, що потребують подальшого дослідження. Зокрема, важливим є вивчення впливу типу темпераменту та рівня пізнавальних здібностей дітей на ефективність ігрових методик, тривалого впливу ігор на когнітивний розвиток, ролі сучасних технологій у формуванні когнітивних функцій, а також соціокультурного контексту, який визначає вибір і результативність ігрових підходів. Окрему увагу варто приділити емоційному аспекту, оскільки позитивна емоційна атмосфера під час гри може суттєво сприяти розвитку пізнавальних процесів.

Стаття спрямована на комплексне вивчення різних факторів, які впливають на ефективність ігрових методик. Завдяки такому підходу дослідження сприятиме глибокому та всебічному розумінню ролі ігрових методів у розвитку когнітивних здібностей дітей дошкільного віку, що може стати основою для подальших наукових розробок у цій сфері.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідити вплив ігрових методів на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку, визначити їх ефективність для формування базових пізнавальних навичок вихованців, а також розробити рекомендації щодо застосування цих методів у практиці дошкільної освіти.

Завданнями статті визначено:

1. Проаналізувати сучасні теоретичні підходи до використання ігрових методів у навчанні дітей дошкільного віку.

2. Визначити основні когнітивні процеси, на які впливають ігрові методи (увага, пам'ять, мислення, уява).

3. Розробити рекомендації для педагогів щодо ефективного використання ігрових методів у щоденній роботі з дітьми дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні теоретичні підходи до використання ігрових методів у навчанні дітей дошкільного віку підкреслюють важливість гри для розвитку їхніх когнітивних функцій. Ігрові методи сприяють розвитку уваги, пам'яті, логічного мислення та мовлення через активну взаємодію з навколишнім середовищем і соціальним контекстом.

Згідно з теорією Л. Виготського, гра є важливим інструментом соціалізації та розвитку внутрішніх психологічних механізмів через взаємодію з дорослими та однолітками. Когнітивно-розвивальний підхід акцентує на тому, як гра допомагає формувати здатність до розв'язання проблем та адаптації до нових ситуацій. Конструктивістський підхід підкреслює активну роль дитини у створенні знань через гру, що сприяє розвитку абстрактного мислення. Ігрові методи в межах цих підходів забезпечують усебічний розвиток когнітивних здібностей, стимулюючи дітей до самостійного пізнання та отримання досвіду.

Когнітивний розвиток охоплює всі аспекти розумових процесів, зокрема сприймання, мислення, пам'ять, уяву та увагу. Основи теорії когнітивного розвитку заклав швейцарський філософ і психолог Ж. Піаже. Когнітивна сфера особистості охоплює взаємодію таких пізнавальних процесів, як сприймання, увага, пам'ять, уява, мислення. Завдяки цьому забезпечується можливість збору, обробки, зберігання й відтворення інформації, отриманої через органи

чуття, що дає можливість людині творчо осмислювати дані, накопичені в процесі життя, і сприяє ефективнішому стимулюванню когнітивного розвитку дітей дошкільного віку.

Таблиця 1

Основні характеристики психологічних процесів

Психологічний процес	Визначення	Основні характеристики	Приклади
Сприймання	Процес отримання, обробки та інтерпретації інформації через органи чуття	Цілісність, об'єктивність, структурність, вибірковість	Визначення об'єкта за формою, кольором, запахом
Мислення	Процес аналізу, синтезу, узагальнення та формування понять, розв'язання задач	Логічність, абстрактність, узагальненість, творчість	Розв'язання математичних задач, прийняття рішень у складних ситуаціях
Пам'ять	Процес збереження, відтворення та забування інформації	Механічна, логічна, короткотривала, довготривала, емоційна	Запам'ятовування вірша, пригадування подій минулого
Уява	Процес створення нових образів на основі вже відомих	Творчість, активність, гнучкість, комбінаторність	Створення нових ідей
Увага	Зосередженість свідомості на	Концентрація, стійкість, вибірковість,	Зосередження на матеріалі, що сприймається, робота

	певному об'єкті чи дії	розподіл, перемикання	в умовах багатозадачності
--	------------------------	-----------------------	---------------------------

Джерело: розроблено авторами

Пізнавальні процеси сприяють адаптації людини до змін у навколишньому середовищі, надаючи необхідну інформацію для її життєдіяльності, а також створюють умови для інтелектуальної та професійної діяльності. Усі складні психічні функції базуються на пізнавальних процесах, оскільки саме вони є першою ланкою в механізмі адаптації до зовнішніх умов.

Сучасна педагогічна та психологічна наука приділяє значну увагу питанням адаптації дитини до освітнього процесу. Одним із найважливіших аспектів цієї проблеми є розвиток когнітивної сфери, що передбачає досягнення дитиною відповідного рівня організації мислення, необхідного для успішного переходу до освітньої діяльності. Ефективність навчання в початковій школі значною мірою залежить від ступеня когнітивної зрілості дитини передшкільного віку, здатної виконувати різноманітні інтелектуальні завдання, використовувати мову як інструмент мислення (висловлювати думки, ставити запитання, давати відповіді, доводити свою думку тощо). Для цього необхідно мати певний обсяг знань про навколишній світ: дитина повинна володіти навичками мисленнєвих операцій, уміти узагальнювати та розрізняти об'єкти та явища довкілля, планувати власну діяльність та здійснювати самоконтроль [11, с. 125–126].

У віці 4–6 років у дітей активно формуються когнітивні навички, такі як мислення, увага й пам'ять. Дошкільнята опановують символічне мислення та починають розуміти абстрактні поняття, а дослідження навколишнього світу

відбувається переважно через гру, спостереження та експериментування. У цей період діти починають вибудовувати соціальні зв'язки й взаємодіяти з іншими. Вони розвивають соціальні вміння, вчаться спілкуватися, розпізнавати емоції та висловлювати власні почуття. Також важливим є розвиток навичок самоконтролю та регулювання емоцій.

Дошкільний вік характеризується значним розвитком мовлення. Діти засвоюють нові слова, урізноманітнюють свій лексичний запас і вчаться будувати словосполучення й речення різної структури, поєднуючи їх у дискурс. Вони починають розуміти символічні елементи народної мови, такі як казки та загадки.

Особливе значення в цей період має фізичний розвиток. У дітей удосконалюється координація рухів, розвивається моторика, вони стають активнішими в руховій діяльності [12, с. 38].

Гра є ефективним засобом стимулювання іншомовного спілкування. Вона пробуджує інтерес і активність у дітей, дає їм можливість брати участь у захопливій діяльності, сприяє швидкому засвоєнню іншомовної лексики. Особливо це стосується ситуацій, коли знання певних мовних елементів є необхідною умовою для активної участі в грі або навіть досягнення перемоги.

Крім того, гра не лише допомагає закріплювати вивчений матеріал, а й сприяє отриманню нових знань. Прагнення перемогти мотивує дітей активніше мислити, згадувати вже засвоєну інформацію та опановувати нову під час гри.

Для того, щоб гра стала важливою частиною життя дитини, варто створити відповідні умови, зокрема:

- 1) своєчасно розширювати та узагальнювати досвід дітей у різних видах діяльності;
- 2) організовувати цільове ознайомлення з інформацією, яка стане в нагоді під час гри;
- 3) створювати розвивальне ігрове середовище, яке слугуватиме засобом, умовою та опорою для гри.

Гра виступає інструментом діагностики та самодіагностики, допомагаючи в ненав'язливій формі виявити труднощі в спілкуванні й адаптаційні проблеми дитини.

Завдяки ігровій діяльності діти закріплюють нові поведінкові моделі, навчаються ефективно взаємодіяти з однолітками, розвивають як вербальні, так і невербальні комунікативні навички. Гра сприяє інтенсифікації процесів навчання, виховання й розвитку [13, с. 290–292].

Ігрові можливості, які сприяють емоційному розвитку дітей дошкільного віку, в освітньому середовищі використовуються недостатньо. Водночас розвиток емоційної децентрації на цьому віковому етапі відбувається поступово й складається з кількох етапів, зокрема:

1. Урізноманітнення емоційного досвіду дитини та формування навичок усвідомленого вираження своїх почуттів.
2. Розвиток здатності розпізнавати емоційні прояви інших людей та коригувати власні методи взаємодії з ними.
3. Формування здатності до емоційної саморегуляції в різних життєвих ситуаціях.

На кожному з цих етапів важливим інструментом є гра та методи ігротерапії.

Психолого-педагогічні дослідження виокремлюють такі функції гри:

1) Діагностична – дає змогу виявити особливості психоемоційного стану дитини, її риси характеру та взаємодії з навколишнім світом. Під час гри дитина на сенсомоторному рівні може відображати свій життєвий досвід. Іноді цей зв'язок очевидний, а іноді має прихований характер.

2) Терапевтична – спрямована на створення умов для емоційного та рухового самовираження дитини. Гра допомагає дитині проявити свій внутрішній світ, осмислити власний досвід, розіграти минулі переживання та трансформувати їх у нові форми поведінки. У цьому процесі основну цінність має сам ігровий процес, а не його результат.

3) Навчальна – полягає в розширенні діапазону спілкування, адаптації до соціуму та формуванні нового досвіду. Через гру дитина опановує навички, які неможливо передати іншими методами. Вона досліджує реальний світ, його простір, час, взаємодію з людьми та природою [5, с. 173].

Розвивальні ігри повністю відповідають вимогам, які визначає Базовий компонент дошкільної освіти [14]. Існують творчі ігри, які організуються за ініціативою самих дітей, що дає їм можливість проявляти власну креативність. Ці ігри можуть бути різноманітними, від простих предметних до складніших сюжетно-рольових чи театралізованих, а також містити експериментування з різними природними об'єктами або матеріалами. У таких іграх дитина може вільно обирати ролі та створювати власні історії.

Також є ігри, що організуються дорослими з навчальною метою. Вони допомагають дитині опанувати нові навички та знання через різноманітні заняття, наприклад дидактичні ігри з іграшками або настільно-друкованим матеріалом, словесні дидактичні ігри, рухливі ігри з різним руховим

навантаженням. Крім того, важливе значення мають ігри, що відображають культурні традиції та звичаї певного народу, такі як обрядові або народні, які допомагають дітям краще пізнавати свою історію та культуру. Також є ігри, спрямовані на розвиток інтелектуальних та сенсомоторних навичок через тренінги, або такі, що надають дітям можливість відпочити та розслабитися [15, с. 4].

Особливе значення в освітньому процесі має приділятися іграм-розвагам, або забавам, та теплій взаємодії з дітьми під час їх проведення. Вихователі повинні створювати позитивне, динамічне ігрове середовище, яке сприятиме творчому розвитку дітей дошкільного віку, а також урізноманітнювати ігрову діяльність. Для зацікавлення дітей та їхнього активного залучення в ігрову, пізнавальну й навчальну діяльність варто застосовувати різні види сучасних ігор.

До таких належать: настільні ігри (пазли, парні картинки, лото, доміно, шахи, «Морський бій», «Лабіринт», «Доббл», «Меморі», ігри з кодами тощо), будівельно-конструкційні (ігри з такими матеріалами, як великі кубики, дерев'яні будівельні набори, різноманітні конструктори, зокрема «LEGO»), сенсорні, які стимулюють всі органи чуття, ігри для розвитку великої моторики. Гра повинна стати основною частиною освітнього процесу, оскільки саме через неї діти активно пізнають світ, розвивають свої здібності та навчаються взаємодії з оточенням [16, с. 136–137].

У сучасному освітньому процесі дошкільних закладів усе частіше використовуються Lego-технології, що підтверджується впровадженням численних спеціалізованих програм. До останніх належать «Програма розвитку дитини від 2 до 6 років» з методичними порадами «Безмежний світ

гри з LEGO», «Шість цеглинок у навчальному просторі школи» (адаптована для дошкільних установ) та «Лего-конструювання».

Lego-технології мають значний потенціал у формуванні самостійності в дітей. Використовуючи деталі конструктора, вони створюють власні плани об'єктів навколишнього світу та втілюють їх у життя. Для цього вихованцям необхідно застосовувати уяву і творчий підхід, проявляти терпіння, щоб перетворити окремі елементи на готові іграшки.

Іграшки, самостійно виготовлені дітьми старшого дошкільного віку, набувають для них особливого соціального значення, яке можна порівняти з цінністю готових іграшок. Взаємодіючи зі своїми виробами, діти краще пізнають навколишній світ, упорядковують отримані знання, а також активно розвивають мислення.

Lego-технології навчають дітей створювати, а не лише споживати. Працюючи з конструктором, вони опановують основи конструювання, розвивають творчі здібності, отримують радість і задоволення від власних досягнень [8, с. 32].

Розвивальні ігри мають суттєве значення для формування вмінь дітей до самоконтролю та покращення рівня свідомої уваги. Завдяки таким іграм вони вчаться зосереджуватися на завданнях, які потребують складних дій і тривалого часу виконання, наприклад, сортування предметів за певними ознаками чи складання пазлів. Дослідження показують, що регулярна участь у таких іграх допомагає підвищити рівень концентрації уваги на 20–30% у дітей дошкільного віку, що сприяє кращому опануванню нових знань та виконанню складних когнітивних завдань.

Важливою перевагою ігор є стимулювання уяви та креативності. Під час символічної гри діти створюють нові ситуації, моделюють варіанти поведінки та шукають розв'язання проблем, що розширює їхні когнітивні можливості та активізує уяву.

Навчання через гру також ефективно сприяє розвитку математичних та логічних навичок. Наприклад, ігри, які містять лічбу чи просторові завдання, допомагають дітям краще зрозуміти поняття кількості, величини, форми та простору.

Застосування цифрових ігор дає змогу налаштувати завдання відповідно до індивідуальних потреб дитини, що робить освітній процес більш результативним. Інтерактивні платформи, створені за допомогою цифрових технологій, заохочують дітей до аналізу, об'єднання та узагальнення даних.

Логічні ігри, такі як головоломки, пазли або завдання на класифікацію об'єктів за різними ознаками, сприяють розвитку аналітичного мислення, здатності розв'язувати проблеми та критично оцінювати ситуації. Наприклад, головоломки допомагають дітям знаходити рішення через послідовний аналіз доступних ресурсів, що сприяє розвитку їхнього стратегічного мислення. Пазли також покращують розуміння просторових відношень і допомагають розвивати когнітивну гнучкість, що є важливим для пізнавальної діяльності.

Ігри для розвитку мовлення спрямовані на розширення словникового запасу, засвоєння граматичних конструкцій і вдосконалення комунікативних навичок. У старшому дошкільному віці такі ігри охоплюють опис предметів, подій або створення розповідей за заданим сценарієм. Завдання, які передбачають пояснення своїх дій чи обґрунтування вибору, сприяють не лише розвитку мовлення, але й критичного мислення та комунікативної

компетентності. Наприклад, у мовленнєвих іграх, під час яких дитина складає речення чи історію з використанням певних слів, активізуються як семантичні, так і синтаксичні структури мозку, що забезпечує глибше розуміння правил мови на практичному рівні.

Мовленнєві ігри є ефективним інструментом для розвитку когнітивних здібностей дітей дошкільного віку. Вони стимулюють уяву, покращують пам'ять, увагу та мовлення, сприяючи розвитку логічного мислення та формуванню мовленнєвої компетентності. Завдяки інтерактивному характеру ігор діти активно залучаються до процесу, що допомагає засвоювати нову інформацію через практичне застосування. Це сприяє розвитку соціальних навичок, а також збагаченню словникового запасу, що має важливе значення для подальшого навчання та адаптації в суспільстві.

Для ефективного використання ігрових методів у роботі з дітьми дошкільного віку педагогам важливо створити безпечні та комфортні умови, які сприяють розвитку їхніх когнітивних функцій, таких як пам'ять, увага, логічне мислення та мовлення. Необхідно забезпечити достатній простір для проведення ігор, особливо якщо вони містять рухливі або психомоторні завдання, а також переконатися, що всі ігрові матеріали є безпечними для використання. Такий підхід формує позитивний емоційний настрій, що заохочує дітей до активної участі в іграх і підвищує ефективність освітнього процесу [17].

Ігрові завдання мають бути спрямовані на активне пізнання навколишнього світу, розв'язання проблем, класифікацію та узагальнення об'єктів. Рольові ігри стимулюють уяву та творчість, а ігри на запам'ятовування та збереження інформації допомагають розвивати

когнітивні здібності. Спільна діяльність із дорослими та однолітками під час гри сприяє розвитку соціальних навичок, співпраці та комунікації. Водночас педагоги повинні обирати ігри, що відповідають віковим особливостям дітей, поступово збільшуючи їхню складність. Використання цифрових ігор, які підтримують розвиток пам'яті, мислення та творчих здібностей, має бути збалансованим, щоб уникнути перевантаження. Позитивна емоційна атмосфера гри сприяє залученню дітей до освітнього процесу та забезпечує ефективний когнітивний розвиток.

Висновки. Ігрові методи є ефективним засобом розвитку когнітивних навичок дітей дошкільного віку, оскільки сприяють розвитку уваги, пам'яті, мислення, а також формуванню навичок розв'язання проблем. Ігри, що містять елементи конструктивної та творчої діяльності, активізують пізнавальні процеси та допомагають дітям краще засвоювати нові знання й уміння. Вони також покращують соціальну адаптацію та сприяють розвитку комунікативних навичок. Сучасні теоретичні підходи до використання ігрових методів у навчанні дітей дошкільного віку підкреслюють важливість гри як основного інструменту розвитку. Гра виступає не тільки як спосіб засвоєння знань, але і як механізм формування соціальних, емоційних та когнітивних навичок через активну участь дітей у різноманітних видах діяльності.

Ігрові методи активно стимулюють когнітивні процеси, зокрема увагу, пам'ять, мислення та уяву. Вони допомагають дитині зосереджуватися на завданні, що підвищує її здатність до концентрації. У пам'яті закріплюються правила гри та послідовність дій, що розвиває здатність запам'ятовувати й відтворювати інформацію. Ігри також сприяють розвитку логічного мислення, коли діти розв'язують проблеми або приймають рішення, що стимулює їхнє

критичне й творче мислення. Уява активно розвивається в рольових іграх, коли діти створюють нові, уявні ситуації.

Для ефективного використання ігрових методів педагогам важливо враховувати індивідуальні потреби та інтереси дітей. Потрібно комбінувати різні види ігор, які сприяють гармонійному розвитку різних аспектів особистості: від моторики до соціальних навичок. Педагог має залучати дітей до створення ігрових ситуацій, даючи їм можливість бути активними учасниками процесу. Зміни в настроях або інтересах дітей потребують гнучкості в підходах до організації гри, що забезпечить підтримку їхнього інтересу та створення сприятливої атмосфери для навчання й розвитку.

Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому аналізі ефективності різних видів ігор для розвитку когнітивних функцій дітей. Йдеться про вивчення впливу цифрових ігор на розвиток дітей, а також дослідження взаємозв'язку між різними типами ігор і загальним розвитком особистості. Важливим напрямом є також з'ясування значення ігор у соціальній адаптації дітей та їхній взаємодії з однолітками.

Список використаних джерел

1. Суятинова К., Штурко Г. Вплив рухової активності на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. № 1. С. 123–129. DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.20>
2. Дзямко В. Й., Адам А. Е., Церкунік-Квітка Ю. В. Вплив гаджетів на розвиток комунікації, соціалізації та мови у дітей раннього та дошкільного віку. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 10(28). С. 669–683. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-10\(28\)-669-683](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-10(28)-669-683)

3. Зеленська О. В. Ігрова технологія як ефективний засіб розумового виховання дітей у сучасному закладі дошкільної освіти. Укладання збірки ігрових технологій: кваліфікаційна робота. Кривий Ріг, 2023. 58 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8352> (дата звернення: 13.01.2025)
4. Клевака Л. П., Іщенко В. І., Гресь К. О. Роль природи і народознавства у розвитку соціальних та когнітивних навичок дошкільнят. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14580604>
5. Міхеєва О., Личенкова Ю. Гра в системі педагогічного впливу на розвиток емоційної децентрації дітей дошкільного віку. *Creation of new ideas of learning in modern conditions: The II International Scientific and Practical Conference* (Bordeaux, September 25–27, 2023). Bordeaux, France, 2023. С. 172–175. URL: https://www.researchgate.net/profile/Buzun-Andriy-2/publication/374156721_Reproductive_Neonatal_Infections_de_l'Porc_et_l'Sourire_du_Chat_du_Cheshire/links/65113f8dd5293c106ce02f63/Reproductive-Neonatal-Infections-de-lPorc-et-lSourire-du-Chat-du-Cheshire.pdf#page=173 (дата звернення: 13.01.2025).
6. Бабаян А. А. Нейрогімнастика як технологія розвитку когнітивних функцій молодших школярів. *Практична психологія у сучасному вимірі: XV Міжнародна науково-практична конференція науковців та студентів* (м. Дніпро, 26 березня 2024 р.). Дніпро, 2024. С. 36–39. URL: https://duan.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/3birnyk-2024-psykholohy_.pdf#page=37 (дата звернення: 13.01.2025).

7. Булгакова О. Ю. Ігрова технологія як сучасний засіб розумового виховання дошкільників. *Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (м. Одеса, 5 листопада 2024 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2024. Вип. IV. С. 111–115. URL: dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/20835 (дата звернення: 13.01.2025).
8. Іванова В. В., Вакій А. В. Освітньо-розвивальний потенціал LEGO-технології у розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. *Наука майбутнього*. 2024. № 1(13). С. 30–34. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/11533> (дата звернення: 13.01.2025)
9. Крамаренко В. О. Формування креативності у дітей засобами сучасно мистецько-ігрового матеріалу в дошкільних закладах: дис....доктора філософії: 012 – Дошкільна освіта. Полтава, 2023. URL: <https://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/valentyna-kramarenko-1.pdf> (дата звернення: 13.01.2025).
10. Булгакова О., Волошенко І. Особливості розвитку когнітивних здібностей дітей старшого дошкільного віку. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 12(17). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/2910> (дата звернення: 13.01.2025).
11. Підлипняк І. Технології Mind-Fitness як засіб розвитку когнітивної сфери у дітей дошкільного віку. *Věda a perspektivy*. 2022. № 8(15). С. 123–134. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(15\)-123-134](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(15)-123-134)

12. Шинкарук О., Чижевська Н. Характеристика розвитку здібностей дітей дошкільного віку як передумова занять інтелектуальними видами спорту. *Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування*. 2024. № 1. С. 35–50. URL: <https://vspu.net/apfv/index.php/journal/article/view/3> (дата звернення: 13.01.2025).

13. Трофаїла Н. Д. Важливість використання ігрових методів під час вивчення іноземної мови в закладах дошкільної освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 10 (15). С. 288–296. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-10\(15\)-288-296](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-10(15)-288-296)

14. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція) від 12.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0033729-21#Text> (дата звернення: 13.01.2025).

15. Ковалевська Н., Пасічніченко А. Вплив сучасних розвивальних ігор на формування ігрової компетентності дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки*. 2022. № 80. С. 3–9. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.80.278175>

16. Цимбалюк О. Дошкільна освіта як стартова платформа особистісного розвитку. *Методологічні та методичні проблеми викладання у сучасному освітньому процесі : матеріали доповідей (статей, тез) учасників/учасниць XII наук.- практи. інтернет-конф. (м. Луцьк, 29 листопада 2022 року)*. Луцьк, 2022. С. 135–140. URL: http://pc-dspace.org.ua/bitstream/123456789/653/1/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B

5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F_2022%2B.pdf#page=136 (дата звернення: 13.01.2025).

17. Саєнко Т. Ю. Розвивальні ігри як засіб інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 11 (29). С. 1551–1563. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11\(29\)-1551-1563](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-1551-1563)